

Čo film, to skvelý kandidát na ocenenie

Na začiatok niekoľko čísel – traja ľudia, stosedemdesiatdva filmov a štyri dni. Šialená kombinácia, ale aj symfónia pre troch zaradených milovníkov filmov, niekoľko desiatok režisérov z tridsaťdva krajín, vo finále ktorej mal byť výsledok: zhruba päťdesiat filmov pre medzinárodnú porotu.

Pamätám sa na ktorúsi „výberovku“ pred pár rokmi, keď sme sa po prvom dni na seba zúfalo pozerali, pretože sme nevybrali ani jeden film. Náhoda? Alebo trend toho roku? Napokon vznikla celkom zaujímavá kolekcia. Tohto roku sme mali problém opačný – čo film, to skvelý kandidát na ocenenie. Prvý, druhý, tretí... Začali sme sa báť, že vyberieme príliš veľa, že nebudeme vedieť, koho do súťaže neposunúť, komu neublížiť. Ale po prvej odpozeranej päťdesiatke sme už boli pokojnejší.

Ako teda vyzerá kolekcia roku 2012? Čím priťahne divákov? V čom je odlišná od tej minulej? Aké filmárske špeciality ju zdobia?

Aj keď tradične najsilnejšia je kategória dokumentu, televízne programy bez kvalitnej publicistiky si nevieme ani predstaviť. A tak aj v kategórii spravodajské a publicistické programy, magazíny a filmy sa vlastne premieta záujem tej-ktorej televízie o tieto žánre. Ako ináč, vedú televízie nemecké, kde sú predpoklady nielen v televíziách verejnej služby, ale aj v komerčných. Na jednej strane, samozrejme, peniaze, ale na druhej aj záujem publika, spoločenská objednávka, tradícia.

Kriticky sa vyjadrovať k problémom človeka a životného prostredia patrí k výtvarným demokraciám. Tak nás ani neprekvapilo, že hneď vedľa premyslených, žánrovo vyprofilovaných nemeckých relácií (*NÁBYTOK IKEA/NÁBYTOK Z KARÉLIE*) sa objavili projekty Českej televízie (*OSTROSTRELCI OSTROVIDOV*). Aj tu je tradícia, otvorenosť smerom k občianskej spoločnosti, kritickosť aj do vlastných radov. Opäť sa však prejavili dlhodobé suchoty verejnoprávnej RTVS, ktorá zrejme už celkom rezignovala na svoje poslanie v tejto oblasti. Ako keby sa na Slovensku nič nedialo.

Dokumenty – od úsporným jazykom prerazovaných príbehov až po široké fresky, neustále sa vracajúce páčivé témy, to všetko ponúka kategória dokumentárne filmy. Skvelá séria francúzskych dokumentov musí očariť hľadám každého diváka, či už ide o mrazivý pohľad na znetvorených ľudí, ktorí doplatili na atómové pokusy v Kazachstane (*ATÓMOVÍ MUTANTI*), fascinujúcu expedíciu po Madagaskare (*STRATENÝ MAKAK*) alebo technický zážrak v podobe cesty okolo sveta v lietadle na slnečný pohon (*PERUTE SLNKA*). Nemecké a rakúske dokumenty sú tradične výborne žánrovo

Súťažný film Envirofilmu 2012

Studňa – hlasy vody z Etiópie (Taliansko)

réžia a kamera: Paolo Barberi, Riccardo Russo

Nachádzame sa v Africkom rohu, región, ktorý je každý rok sužovaný obrovským suchom. Vždy, keď do Oromie (južná Etiópia) dorazí obdobie sucha, pastieri z kmeňa Borana so svojimi stádami putujú niekoľko dní k starobylej, úžasnej, „spievajúcej“ studni. Film pomocou zaujímavej kamery a epického textu sleduje ich život počas celého obdobia sucha a poukazuje na jedinečný systém vodného hospodárstva, ktorý umožňuje hospodáriť aj s tým málom vody tak, aby sa ušlo každému a nikto nemusel za nič platiť.

vyprofilované, či už ide o klasické prírodopisné fresky (rakúsky film *INN – ZELENÁ RIEKA Z ÁLP*, nemecký *NESPŮTANÉ NEMECKO – BAVORSKÝ LES*) alebo o objavné, často až detektívne príbehy reflektujúce aktuálne problémy (nemecký *MIESTO ČINU: DAŽĎOVÝ PRALES* či rakúsky *NESPŮTANÉ NAIROBI – LEOPARDY V ZÁHRADÁCH*). Potešil i čínsky kritický dokument o problematike mesta, živoraceho po odchode ropného priemyslu (*NÁREK YUMENU*). Trocha iný pohľad na milé zvieratko, za aké všetci považujú klokana, prináša austrálsky dokument *KLOKANY ULIČNÍCI*. Aj český režisér Ivo Bystřičan v dokumente *VŠETKY BUDÚCE ČERNOBYLE* zaujíma kritický postoj, tentoraz k problematike atómovej energie. Do súťaže boli zaradené aj pozoruhodné dokumenty študentov Fakulty dramatických umení Akadémie umení z Banskej Bystrice. Prekvapili filmárskou zrelosťou aj výberom tém. Snaha mladých filmárov mapovať človeka v jeho prostredí a mapovať tak aj s tým spojené stavy jeho duše, ponúka ten ďalší, duchovnejší rozmer ekológie (*SIZYFOS, SLAMENÍKOVE ZEME, STRAŠIAK*).

V kategórii náučných a vzdelávacích filmov by mohlo byť viac projektov, avšak dokument často osciluje medzi čistým dokumentom (napokon, čo je to dnes, pri šírke a rozsiahlosti diapazone rozprávačských štýlov „čistý dokument“?) a náučným filmom. Napokon medzinárodná porota má šancu vždy daný projekt preradiť do inej kategórie. Určite zaujme nemecký *SVET OCEÁNOV* či jeden diel zo série *SUPER ZVIERATÁ – ŠKŮLKA V DIVOČINE*.

Často podceňovaná kategória voľnej tvorby, kam sa schovávajú detské filmy, anekdoty, podobnosť a klipky, má určite šance zaujať diváka. Ak výberová porota počto a s hlasným smiechom sledovala vtipný český film *ŽIADOSŤ O AZYL Z EKOLOGICKÝCH DŮVODOV*, niečo to znamená. Nápadité estónske „animáčky“, vtipné slovenské podobnosť *25 KM ŠTVORCOVÝCH* či švajčiarsky *ORLOSUP BRADATÝ* iba potvrdzujú, že ak je filmárska tvorivosť a hravosť v službách ekológie, dajú sa aj vážne posolstvá odovzdať s úsmevom. A možno sú tak oveľa naliehavejšie.

Potešila nás aj slušná úroveň kategórie amatérskych filmov, v ktorých je badateľné, že ak si amatér nechá poradiť, alebo ak má ohotu a záujem sa vzdelávať, súčasná technika mu dovoľuje vytvárať filmy na takmer profesionálnej úrovni.

Záverom snáď iba tradičný povzdych. Je smutné, že to najzaujímavejšie, čo máme, naša planéta, jej krásy, jej ohrozenia, celé to obrovské spektrum fascinujúcich tém, ktoré sa dotýkajú aj tejto maličkých krajiny v centre Európy, má tak nedôležité miesto v tvorivých plánoch Rozhlasu a televízie Slovenska. Alebo sa, nedajbože, mýlim?

Mgr. Art. Kateřina Javorská
scenáristka, členka filmovej poroty

Súťažný film Envirofilmu 2012

Miesto činu: Dažďový prales (Nemecko)

réžia: Michaela Kirst, kamera: Jakub Bejnarowicz

Štyri pätiny posledných pôvodných dažďových pralesov na Zemi už boli zničené vypaľovaním a ilegálnym vyrubom naholo. Zvyšky teraz čelia rovnako smutnému osudu. Nelegálny obchod s drevom je druhým najväčším zdrojom príjmov pre globálne pôsobiacie mafie – pred ním sú len zisky z obchodovania s drogami a zbraňami. Tajní environmentálni vyšetrovatelia skupiny EIA sú však na stope ilegálnych obchodníkov s drevom: environmentálny špión Alexander von Bismarck vyhlásil vojnu pašerákovi dreva. Pomocou skrytej kamery a falošnej identity, prasynovca „železného kancelára“ bojuje proti bezohľadnému drancovaniu dažďových pralesov. Jeho cieľom je úplný zákaz obchodovania, spracovania a predaja nelegálneho dreva. Právna situácia je spleť a medzinárodný dopyt po stále lacnejšom dreve je nekonečný. Nikto nechce vedieť, odkiaľ lacné drevo pochádza a kde končí... ako WC dosky, záhradné stoličky a gitary, a dokonca aj ako zubné špáradla.

